

Utbildningsförvaltningen
Malin Kvist
0171-625803
malin.kvist@enkoping.se

Kommunstyrelsen

Svar på remiss av "Policy för inköp och upphandling"

Den 3 november 2021 fick utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden "Policy för inköp och upphandling" på remiss från kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen önskar svar senast den 23 december 2021.

Förtydligat kring ansvarsfördelning

Det som är positivt med den nya policyn jämfört med den tidigare är att den har ett avsnitt som synliggör ansvarsförhållandet mellan nämnd och kommunstyrelsen. Dessa ansvarsförhållanden behöver ju såklart konkretiseras i ytterligare styrdokument, där nämnden kan komma att ha synpunkter, men på policynivå så är utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens inställning att det är en rimlig fördelning.

Behov av klarspråksgranskning

I övrigt har förslaget till policy en del problem vad gäller kärnfullhet och användandet av otydliga begrepp och skrivningar som lämnar stort utrymme för tolkning. Till viss del skulle dessa problem kunna adresseras genom en klarspråksgranskning.

Till exempel skulle textens struktur och ordval behöva ses över och överflödiga bisatser och hänvisningar tas bort. På sätt skulle texten bli mer koncis och budskapet framgå tydligare. Dessutom borde otydliga formuleringar såsom rubriken "Anskaffning" på sidan 2 borde kunna bytas ut till "Principer för upphandling" och det borde stå "Enköpings kommun" på alla ställen istället för "kommunen" på ett ställe och "Enköping" på ett annat. Hänvisningen till "Enköpings kommuns styrmodell" på sidan 3 är också svår att förstå. Fackmannamässiga ord som behöver användas skulle kunna förklaras i en ordlista på slutet.

Otydliga begrepp och skrivningar

Ett större problem är användandet av otydliga begrepp och skrivningar som lämnar stort utrymme för tolkning och därför blir mycket svåra att tillämpa.

Exempel på sådana vaga skrivelser och begrepp är följande:

- **"med insikt** i vad Enköpings kommun anskaffar i ett **helhetsperspektiv"** (sidan 2)
- **"I** alla inköps- och upphandlingsområden ska alla anställda och förtroendevalda agera **transparent (...)**" (sidan 3). Vad menas det egentligen i med **"transparent"** i ett upphandlingsområde där en del stark sekretess råder?
- **"Dialog** med **leverantörer** och **marknad** bör beaktas" (sidan 2)
- **"Om** det finns skäl att använda direktupphandling ska det användas **strategiskt"** (sidan 3)

Det står också på flera ställen på sidan 2 om **"syftet"** med policyn. Frågan är om policyn verkligen är det dokument som kommer uppnå alla dessa syften.

Upphandlingens roll i hållbarhetsarbetet

Ytterligare en vag formulering kommer under rubriken **"Social, etisk och miljömässig hänsyn samt ekonomisk hållbarhet"**. Om hållbarhetsperspektivet verkligen ska genomsyra alla kommunens verksamheter borde detta kunna framgå på ett tydligare sätt även i upphandlingspolicyn. Upphandling är trots allt ett kraftfullt verktyg för offentliga verksamheter att styra mot ett mer hållbart samhälle. Till exempel vill utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden använda upphandlingar för att säkra tillgången till praktikplatser som en del i arbetet med att rusta arbetssökanden och bidra till social hållbarhet. I nuvarande skrivning blir upphandlingens roll i hållbarhetsarbetet inte alls tydlig utan formuleringen **"lämpliga krav"** som ska **"beaktas"** lämnar stort utrymme för tolkning och hänvisningar till **"styrmodell"** och **"tillhörande dokument"** bidrar till otydligheten.

Avslutande reflektioner

Sammanfattningsvis är nämndens syn att vissa av policyns problem kan åtgärdas med en klarspråksgranskning, medan andra problem är större och väcker frågan vad man egentligen vill med policyn ur ett styrningsperspektiv. Intrycket är till viss del att man ska **"beakta allt"** vilket lämnar stort utrymme för den enskilda tjänstepersonen att välja tolkning och ambitionsnivå. Ska policyn konkretiseras i en tillhörande riktlinje för upphandling (eller

motsvarande) så kan det ju tänkas att en del av de delar nämnden uppfattar som oklara kommer tydliggöras, men det återstår att se. Det hade därför varit önskvärt att riktlinjerna skickades ut i samband med policyn. Ett ytterligare önskemål är att det i policyn finns referenser till relaterade styrdokument för att göra det lättare att få en överblick över dessa.

Avslutningsvis är nämnden av uppfattningen att det finns ett antal områden och frågeställningar som kommunen behöver ta ställning till och som därför behöver finnas med i den övergripande styrningen av inköp och upphandling. Detta behöver nödvändigtvis inte vara i den policy som skickats på remiss utan skulle kunna finnas med i en riktlinje eller regel, beroende på vad som bedöms mest lämpligt:

- Hur och när berörda fackförbund ska involveras inför och i samband med en upphandling
- Rutin för att beslut ska fattas om en förnyad upphandling eller återtagande i egen regi
- Standardskrivningar om krav på insyn och meddelarfrihet som ska ingå i avtal.
- Krav på arbetsvillkor, exempelvis krav på kollektivavtal så långt som lagstiftningen medger.
- Upphandlade leverantörers användning av underleverantörer
- Verksamhetsövergångar, det vill säga kravställande när en ny leverantör tar över personalansvar från befintlig leverantör så att inga förlorar sina jobb.
- Uppsägningstid i de fall upphandling sker enligt Lagen om valfrihetssystem (LOV), anpassad till kommunens åtagande att klara verksamheten i det fall en leverantör drar sig ur

På utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens vägnar,

Mats Flodin
Ordförande